

Gislaveds kommun
kommunen@gislaved.se

2022-04-12
Dnr 2019:5616

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
lärande för hållbar utveckling vid Nordinskolan i
Gislaveds kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Nordinskolan avseende verksamhetens kvalitet inom lärande för hållbar utveckling. Bakgrunden till granskningen är att Sverige genom Agenda 2030 förbundit sig att senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. Granskningen handlar om i vilken utsträckning rektor styr och organiserar arbetet med lärande för hållbar utveckling så att det präglar utbildningen i sin helhet samt i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som rör lärande för hållbar utveckling. Granskningen inriktas på lärande för hållbar utveckling i årskurserna 7-9.

Läsanvisning

Granskningen är uppdelat i tre bedömningsområden. Inom varje bedömningsområde har Skolinspektionen satt upp ett antal kvalitetskriterier som beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje bedömningsområde görs en sammantagen bedömning av skolans/verksamhetens arbete i relation till de framtagna kvalitetskriterier inom området. Kvalitetskriterierna beskriver ett arbete med lärande för hållbar utveckling av hög kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att utvecklingsarbete behövs för att uppfylla kvalitetskriterierna anger Skolinspektionen på vilken eller vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av skolan. Om en skola/verksamhet bedöms fungera väl begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen gör följande bedömning i relation till framtagna kvalitetskriterier vid Nordinskolan:

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor behöver utveckla arbetet med att skapa en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling så att den omfattar alla lärare och att arbetet därmed kan genomsyra utbildningen i sin helhet.

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland samtliga lärare samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas. Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor behöver tillsammans med lärare utveckla arbetet med att ge alla elever möjlighet till delaktighet och inflytande, genom demokratiska arbetsformer, i undervisningen och i utbildningen som helhet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-11-12 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5616) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Inom detta område granskas i vilken utsträckning rektorn styr skolans arbete med lärande för hållbar utveckling, så att det präglar utbildningen i sin helhet. Det omfattar hur styrningen främjar en gemensam förståelse om vad lärande för hållbar utveckling är, delaktighet och ett gemensamt ansvarstagande hos lärarna. Det inkluderar också att det finns strukturer för samverkan mellan lärare för ämnesövergripande samarbeten. Vidare granskas om lärande för hållbar utveckling genomsyrar hela skolans verksamhet, genom att det förekommer aktiviteter som berör andra delar av utbildningen än själva undervisningen. Skolinspektionen granskar även om rektors styrning möjliggör samverkan med det omgivande samhället så att det skapas autentiska lärmiljöer som gör att de komplexa hållbarhetsfrågorna ges ett aktuellt sammanhang för eleverna. För att vara en del av skolans utvecklingsarbete behöver arbetet med lärande för hållbar utveckling följas upp på ett systematiskt sätt.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att det saknas en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling som omfattar syftet med arbetet, dess innehåll och form. Eftersom en gemensam förståelse saknas finns det heller ingen riktning och målsättning för arbetet med lärande för hållbar utveckling som alla lärare, elever och rektor kan arbeta tillsammans mot. Vidare visar granskningen att rektors styrning i viss utsträckning ger lärarna goda förutsättningar för ansvarstagande, inflytande, initiativtagande och samverkan så att elever ges möjlighet att förstå hållbarhetsfrågor som en helhet där de olika dimensionerna samspelar och påverkar varandra. Granskningen visar att övrig personal i viss utsträckning involveras i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling och att rektors styrning möjliggör ett utbyte med det omgivande samhället. Vidare har skolan till viss del en uppföljning av arbetet med lärande för hållbar utveckling inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, bland annat kring elevernas upplevda delaktighet och inflytande. I denna uppföljning har skolan även ett jämställdhetsperspektiv.

Det saknas en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling

I intervju framkommer att rektor och lärare saknar en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling. Samtliga intervjuade lärare uppger att det på skolan saknas en gemensam förståelse av hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling. Enligt en lärare är detta något som lärarna tidigare haft möjlighet att diskutera vid planeringstid av respektive ämne, men då lärarna sedan en tid tillbaka inte har någon gemensam planeringstid i ämneslagen finns det inte heller mycket utrymme att diskutera lärande för hållbar utveckling. En annan lärare säger att hen har ett stort intresse för frågorna men att det är en inre drivkraft som gör att hen beaktar lärande för hållbar utveckling i sin undervisning. Det finns ingen styrning för att arbeta med lärande för hållbar utveckling och rektorn har inte heller skapat andra möjligheter för att skapa en gemensam förståelse kring lärande för hållbar utveckling, tillägger läraren. Rektorn säger i intervju att de tre dimensionerna av lärande för hållbar utveckling vävs in i vissa arbetsområden och teman, men detta är inget som rektorn har uttryckt ska finnas med för att utveckla elevernas lärande för hållbar utveckling. Vidare säger rektorn att det på skolan inte finns en vision eller pedagogisk helhetsidé kring hur man ska arbeta med lärande för hållbar utveckling.

Lärare ges i viss utsträckning förutsättningar för ansvarstagande, inflytande, initiativtagande och samverkan

Granskningen visar att rektors styrning i viss utsträckning ger lärare utrymme till ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i arbetet med lärande för hållbar utveckling. Ämnesöverskridande samverkan sker till stor del ad hoc utanför den befintliga mötesstrukturen. Inte heller finns det, enligt lärarna, tillräckliga förutsättningar för att diskutera eller samverka kring lärande för hållbar utveckling. Lärarna säger att det visserligen finns konferenstid och kommunala implementeringsgrupper, men att lärande för hållbar utveckling inte har diskuterats i dessa forum. En lärare säger att man i ämneslagsgrupper ibland berör lärande för hållbar utveckling. Både rektor och någon lärare uppger att rektorn skulle ge utrymme för diskussioner och arbete med lärande för hållbar utveckling om frågan hade lyfts från lärarna.

Vissa lärare uppger att det för några år sedan funnits viss struktur, där lärare har kunnat arbeta ämnesöverskridande och där frågor kring lärande för hållbar utveckling har tagits upp, men att denna struktur försvunnit sedan den förstelärare som var ansvarig för det ämnesöverskridande arbetet slutat på skolan. Flera lärare uppger att det ämnesöverskridande arbetet fungerade bra och att de är positivt inställda till att återuppta ett sådant arbete. Lärarna berättar att samverkan i de flesta fall sker ad hoc på grund av tidsbrist. Som exempel nämner en lärare att hen av en slump hade uppmärksammat att en lärare i ett annat ämne skulle undervisa om något som denne själv hade planerat att undervisa om och att de två lärarna då

kunde samverka och samarbeta kring undervisningen. Andra lärare berättar att de tidigare haft en större samverkan mellan olika ämnen, men att detta inte sker längre eftersom den ovan nämnda försteläraren med särskilt ansvar för ämnesöverskridande samarbete slutat på skolan. Det har även, enligt flera lärare, funnits vissa projekt där lärarna på eget initiativ kunnat arbeta ämnesöverskridande kring lärande för hållbar utveckling. Lärarna berättar bland annat om ett samarbete mellan SO och NO i årskurs åtta. Där skulle man i NO skapa en informationsaffisch utifrån att eleverna var anställda på vårdguiden 1177. Detta kopplades sedan till en uppgift i SO där eleverna hanterade en budget för en fiktiv familj där en familjemedlem plötsligt blev sjuk, vilket påverkade familjens inkomst och budget. Andra exempel som nämnts där lärare samverkat för att elever ska få möjlighet att uppfatta hur de olika hållbarhetsdimensionerna hänger ihop och påverkar varandra, är när man i idrott och hälsa samarbetat med engelskan vad gäller sömn, hälsa och träning samt när man i svenskan och samhällskunskapen samarbetat så att skönlitteratur om världskrigens livsöden ska sammanfalla med när eleverna läser om världskriget i samhällskunskapen.

Enligt rektorn har lärarna förutsättningar för samverkan i form av ämnestid och de kommunövergripande ämnesgrupper som finns för lärare i de praktiska ämnena. I dessa forum berörs frågor som handlar om lärande för hållbar utveckling. Rektorn säger att då det inkommit önskemål om ämnesövergripande planering av arbetsområden har detta lagts in i schemat. Rektorn uppger att man på skolan skulle kunna arbeta mer med lärande för hållbar utveckling i de lärargrupper som finns i syfte att skapa en röd tråd i arbetet.

Övrig personal involveras i viss utsträckning i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling

I granskningen framkommer att skolan i viss utsträckning tillvaratar kompetens och erfarenhet hos annan personal än lärare i arbetet med lärande för hållbar utveckling. Både rektor, lärare och elever uppger i intervjuer att det förekommer få aktiviteter direkt kopplade till lärande för hållbar utveckling som involverar annan personal än lärare. Visserligen kan några lärare ge exempel på när elevhälsoteamet varit inkopplade i sex- och samlevnadsundervisningen eller när bibliotekarien varit behjälplig med att visa elever hur man söker information på bästa sätt. I dessa samarbeten har frågor med koppling till lärande för hållbar utveckling och de globala målen dykt upp, enligt lärarna. En lärare berättar att matsalspersonalen arbetar med hållbar utveckling kopplat till matsvinn och enligt rektorn har matsalspersonal pratat med elevrådet om matsvinn vid något tillfälle. Det finns enligt rektorn inget hinder för att ytterligare involvera annan personal än lärare i arbetet med lärande för hållbar utveckling.

Rektors styrning möjliggör ett utbyte med det omgivande samhället

Granskningen visar att rektors styrning möjliggör ett utbyte och kontakt med det omgivande samhället. Som exempel nämner rektorn och en av lärarna att man i samband med en friluftsansiktivitet i årskurs nio har ett samarbete med Jägarförbundet där förbundet pratar med eleverna om jakt och viltvård. Rektorn berättar vidare att man har ett samarbete med det lokala näringslivet där eleverna genom möten med representanter ska skapa sig en bild av vad som krävs för att bli en attraktiv och anställningsbar medborgare. Emellertid säger rektorn att skolan inte kunnat genomföra ovan nämnda aktiviteter under Coronapandemin. En lärare berättar att man inom NO-ämnet tidigare besökt ett reningsverk och att man där pratat om vissa hållbarhetsfrågor kopplade till verksamheten.

Skolan har i viss utsträckning en uppföljning av arbetet med lärande för hållbar utveckling

Granskningen visar att skolan till viss del har en uppföljning som kan kopplas till lärande för hållbar utveckling men att de inte följer upp arbetet med lärande för hållbar utveckling i sin helhet inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Det framkommer att skolan bland annat följer upp elevernas upplevda delaktighet och inflytande inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. I denna uppföljning har skolan även ett jämställdhetsperspektiv, då statistik från genomförd elevenkät är könsuppdelat. Som en del i det systematiska kvalitetsarbetet följer skolan upp elevers upplevda delaktighet och inflytande. Rektorn planerar att, efter genomförd analys av elevenkäten, vidta åtgärder utifrån vad resultaten visar.

Både rektorn och lärarna uppger att de inte genomför någon särskild uppföljning av arbetet med lärande för hållbar utveckling men att de på skolan genomför en elevenkät där man tittar på de demokratiska processerna, som exempelvis delaktighet och inflytande. Statistiken från denna enkät är även uppdelad utifrån köns-tillhörighet för att belysa eventuella skillnader mellan pojkar och flickor. Enligt rektorn har det uppmärksammats att eleverna i låg utsträckning upplever att de har möjligheter till delaktighet och inflytande samt att det finns skillnader i hur pojkar och flickor upplever möjligheterna till delaktighet och inflytande i undervisningen, men man har ännu inte genomfört några åtgärder till följd av uppföljningen. Rektorn berättar att hen ännu inte är färdig med analysen av enkätresultaten men att det framkommit att pojkar upplever att de har större möjligheter till inflytande över undervisningen än flickor, men rektorn vet inte vad det beror på. Skolan har enligt rektorn under en längre tid haft låga resultat kopplat till elevdelaktighet och rektorn har arbetat med att höja elevernas upplevelse av delaktighet. I nuläget analyseras resultaten av enkäten och en plan med tillhörande åtgärder ska implementeras under våren.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom bedömningsområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor behöver utveckla arbetet med att skapa en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling så att den omfattar alla lärare och att arbetet därmed kan genomsyra utbildningen i sin helhet.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling. Det fattas en samsyn som omfattar hela skolan gällande såväl innehåll som formerna för utbildningen samt syftet med lärandet, att utveckla elevernas handlingskompetens. Eftersom en gemensam förståelse saknas finns det heller ingen riktning för arbetet med lärande för hållbar utveckling som lärare, elever och rektor kan arbeta tillsammans utifrån.

För att lärande för hållbar utveckling ska kunna bedrivas på ett framgångsrikt sätt som bidrar till elevernas handlingskompetens behöver lärande för hållbar utveckling genomsyra utbildningen i sin helhet. Lärande för hållbar utveckling kännetecknas av ämnesövergripande frågor och ett lärande som relaterar till övergripande läroplansmål så som kritiska förhållningssätt, reflektion kring värdegrund, demokratiska arbetssätt och delaktighet och inflytande från eleverna¹. Lärande för hållbar utveckling bör därför ses om en prioriterad uppgift för samtliga lärare och inte vara avhängigt lärarnas eget intresse eller endast förekomma i vissa ämnen. En grundläggande utgångspunkt för arbetet är att det finns en gemensam förståelse för vad lärande för hållbar utveckling är och hur skolan ska arbeta med det. Att förståelsen är gemensam innebär att den är välkänd bland alla lärare och att de känner sig trygga med vad det innebär för deras egen undervisning och yrkesutövning. Om ansvaret tillskrivs enskilda individer utan stöd från en gemensam förståelse är det svårt att omsätta lärdomar till förändringar i hela organisationen. Risker är stora att individuella ansträngningar blir kortlivade projekt som bara existerar i enskilda ämnen eller enstaka klasser.²

Skolinspektionen rekommenderar därför rektor att bygga upp och upprätthålla en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling, som omfattar alla lärare. En gemensam förståelse kan till exempel etableras genom

¹ Skolverket (2018). Kunskapsöversikt över arbetet med lärande för hållbar utveckling i skolväsendet. Rapport. Dnr 51.3-2018:947.

² Mogren, A. (2019). Guiding principles of transformative education for sustainable development in local school organisations: Investigating whole school approaches through a school improvement lens (Doctoral dissertation, Karlstads universitet).

att skolan implementerar rutiner för ett kontinuerligt arbete med lärande för hållbar utveckling som också inkluderar rutiner för att introducera nyanställda i arbetet. Den gemensamma förståelsen bör inkludera såväl innehållet som formerna för utbildningen samt syftet att utveckla elevernas handlingskompetens. Därtill kan en gemensam förståelse etableras genom att rektor möjliggör och styr diskussioner där samsyn skapas mellan lärarna vad gäller lärande för hållbar utveckling.

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling. Detta förutsätter att rektorn har tagit reda på behovet och utifrån det erbjudit relevant kompetensutveckling.

För att lärarna med god kvalitet ska kunna arbeta och uppnå syftet med lärande för hållbar utveckling krävs det att lärarna har kunskaper om vad lärande för hållbar utveckling innebär. Det betyder att de har kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Det betyder också att de har kunskaper om de tre olika dimensionerna³ av hållbar utveckling och hur dessa dimensioner hänger ihop och påverkar varandra (holism) samt att de uppmärksammar och reflekterar över hur pedagogiska dilemman kan hanteras.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att rektorn inte har kartlagt behoven av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling bland lärarna. Lärarna har inte heller fått någon kompetensutveckling som har bäring på lärande för hållbar utveckling. Lärarna uttrycker i intervju att de har kunskaper om Agenda 2030 och de nationella miljömålen. Lärarna kan redogöra för de mål som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Lärarna uppger också att de har relativt goda kunskaper om de tre hållbarhetsdimensionerna men flera lärare ser samtidigt behov av kompetensutveckling för att på bästa sätt kunna implementera och integrera dessa i undervisningen. Granskningen visar att lärarna identifierat dilemman som kan uppstå i arbetet med lärande för hållbar utveckling och reflekterar kring hur dessa kan hanteras.

³ De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska

Rektorn har inte kartlagt behovet av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling

I granskningen framkommer att rektorn inte har kartlagt behoven av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling och att lärarna på Nordinskolan inte har fått någon kompetensutveckling relaterad till lärande för hållbar utveckling. Visserligen nämner några lärare att de deltagit i föreläsningar som kan ha bäring på den sociala dimensionen av lärande för hållbar utveckling, men detta var för cirka två år sedan. Flera av lärarna nämner att rektorn frågat efter kompetensutvecklingsbehov vid medarbetarsamtal men att varken lärarna eller rektorn då haft kompetensutveckling kopplat till lärande för hållbar utveckling i åtanke. Även rektorn är samstämmig med lärarna och uppger i intervju att hen inte genomfört någon kartläggning om lärarnas olika kunskaper och kompetensutvecklingsbehov.

Lärarna uppger att de har kännedom om Agenda 2030, de olika hållbarhetsdimensionerna samt att de identifierat dilemman som kan uppstå i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Lärarna uppger att de har kännedom om Agenda 2030 och kan ge exempel på mål som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Exempelvis säger en idrottslärare att hen jobbar mest med målen "God hälsa och välbefinnande" samt "Jämställdhet", medan en lärare i slöjd säger att hen arbetar med målet "Ekosystem och biologisk mångfald". Flera lärare berättar också att de arbetar med flera av målen i ett projekt som heter Klimatgodland, där elever har i uppgift att skapa ett hållbart land, med tillhörande utmaningar som kan uppstå. Några lärare uppger att de har en god kännedom om de nationella miljömålen, medan andra säger att de inte har någon kännedom om dessa. En NO-lärare beskriver att de nationella miljömålen har en stor relevans i undervisningen av lärares ämnen.

Vidare säger lärarna att de har relativt goda kunskaper om de tre dimensionerna av hållbar utveckling samtidigt som flera lärare säger att de behöver mer kunskaper om hur de på bästa sätt kan implementera och integrera dessa i undervisningen (de ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska dimensionerna). En NO-lärare säger att hen har bättre kunskaper om miljödimensionen än de andra två dimensionerna eftersom hen är utbildad NO-lärare. Några lärare säger att de främst fokuserar på den sociala dimensionen. En annan lärare beskriver att det kan vara svårt att integrera samtliga dimensioner i undervisningen när man undervisar i årskurs sju, då det ofta kan uppfattas som för komplext. Som exempel nämner läraren att det är lättare att koppla ekologisk tillverkning till arbetsvillkor när man undervisar årskurs nio eftersom de har en mognad som gör att de förstår kopplingen bättre.

Granskningen visar att lärarna identifierat vissa pedagogiska dilemman som kan uppstå i arbetet med lärande för hållbar utveckling och reflekterar kring hur de kan

hanteras. En lärare säger att det är svårt att vara tillräckligt påläst om hållbarhetsproblemet för att ge en nyanserad bild av hållbar utveckling. En annan lärare berättar att det är ett dilemma att få elever att på eget initiativ arbeta med elever av det andra könet i hem- och konsumentkunskap, vilket leder till att eleverna inte får en korrekt uppfattning om hur samarbetet i arbetslivet ser ut utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Ett annat dilemma som en lärare beskriver är att eleverna ibland känt en viss uppgivenhet kring klimatfrågor då de känt att de inte kan göra någon skillnad. I dessa fall har läraren lagt ett stort fokus på att försöka få eleverna att inse att även små förändringar spelar roll i en global värld. Enligt lärarna finns det, inom lärargruppen, ett öppet klimat för att diskutera dilemman och få hjälp av kollegor. Tidigare nämnda chattfunktion används ofta för att diskutera frågor och dela material. Samtliga lärare säger emellertid att det råder en tidsbrist för att kunna arbeta i kollegiet med lärande för hållbar utveckling på det sätt de skulle vilja. Vissa lärare säger att de skulle vilja jobba mer mellan ämnena med lärande för hållbar utveckling. En lärare säger att hen gärna hade tagit inspiration från andra skolor i arbetet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland samtliga lärare samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.

Granskningen visar att rektor inte har kartlagt behovet av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling bland lärarna. Lärarna har inte heller fått någon kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling. Lärarna själva har identifierat behov av att lära sig mer om de olika hållbarhetsdimensionerna och hur de på bästa sätt kan implementera och integrera dessa i undervisningen.

Rektor behöver därför utveckla arbetet med att kartlägga behovet av och erbjuda relevant kompetensutveckling för lärarna inom lärande för hållbar utveckling. För att lärarna med god kvalitet ska kunna arbeta med och uppnå syftet med lärande för hållbar utveckling krävs det att lärarna har kunskaper om vad lärande för hållbar utveckling innebär och hur de praktiskt kan arbeta med lärande för hållbar utveckling utifrån de didaktiska aspekterna innehåll (vad), form (hur) och syfte (varför). Lärarna behöver ha kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Vidare behöver de ha kunskaper om de tre olika dimensionerna⁴ av hållbar utveckling och

⁴ De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska

hur dessa dimensioner hänger ihop och påverkar varandra (holism) samt att lärarna uppmärksammar och reflekterar över hur pedagogiska dilemman kan hanteras. Rektor har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.⁵

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att genomföra en kartläggning av behovet av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling bland lärarna och vidta adekvata åtgärder utifrån kartläggningens resultat.

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som berör lärande för hållbar utveckling. Det omfattar i vilken utsträckning eleverna involveras på ett konkret sätt i undervisningen och utbildningen som rör lärande för hållbar utveckling. För att inflytandet ska vara reellt behöver flickor och pojkar stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt andra aktiviteter i utbildningen.

I detta ingår också i vilken utsträckning eleverna får möjligheter att tränas i att göra medvetna etiska ställningstaganden och att flickor och pojkar upplever autenticitet i undervisningen genom att den tar upp problem som känns angelägna för dem. Elevernas ställningstaganden ska få bygga på såväl kunskaper som vad de moraliskt vill värna om.

Slutligen omfattar området i vilken utsträckning utbildningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningsätt där en mångfald av åsikter, värden och perspektiv används för att belysa hållbarhetsfrågor. I det ingår att alla får säga sin mening, att åsikter tillåts stå i konflikt med varandra och att flickors och pojkars tankar och idéer tas på allvar. En utgångspunkt i ett pluralistiskt perspektiv är att undervisningen startar i elevernas samtal och att undervisningen synliggör olika perspektiv och värdekonflikter i hållbarhetsfrågor.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att eleverna får möjlighet att göra etiska ställningstaganden i undervisningen samt bearbeta och arbeta med

⁵ Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

frågor som engagerar dem och berör deras liv. Eleverna ges också möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar, med olika perspektiv och värdekonflikter närvarande samtidigt som lärandet i låg utsträckning handlar om att hitta ett enda rätt svar. Eleverna ges dock endast i viss utsträckning möjligheter till delaktighet och inflytande i frågor som berör hållbar utveckling.

Eleverna får möjlighet att göra etiska ställningstaganden och bearbeta frågor som berör deras liv

Av Skolinspektionens granskning framgår att eleverna ges goda möjligheter att i undervisningen göra etiska ställningstaganden och arbeta med frågor som engagerar dem. Eleverna i årskurs åtta och nio berättar att de får möjlighet att ta ställning i svåra frågor. Som exempel nämner eleverna att de fått ta ställning till och argumenterat kring konsumtion av kläder tillverkade i utvecklingsländer och problematiken kring det. De berättar vidare om en skriftlig uppgift i svenska där de fått argumentera om bensinpriserna samt att de fått diskutera hinduism och kastsystemet. En annan uppgift gick ut på att jämföra sig själv med ett barn i en annan världsdel och sedan koppla etiken till barns rättigheter. Eleverna säger också att de upplever det som särskilt meningsfullt och intressant när de diskuterar kontrasterna mellan deras liv och hur man lever i andra delar av världen. Vidare uppger eleverna att lärarna ofta lyckas med att engagera dem i intressanta frågor. Lärarna bekräftar elevernas bild genom att beskriva hur de tränar eleverna att agera ansvarsfullt och ta ställning utifrån både mänskliga rättigheter men också personliga erfarenheter genom att till exempel diskutera religion och rasism, men även frågor om etik i sociala medier. Eleverna i årskurs sju berättar att de inte fått möjlighet att ta ställning till svåra frågor.

Undervisningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt

Granskningen visar att eleverna ges möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar. Eleverna berättar att de upplever att de har ett mycket bra klassrumsklimat där alla kan säga vad de tycker och att det är okej att tycka olika. Lärarna säger att de har ett värdegrundsarbete på mentorstiden vilket bidrar till att skapa ett bra klimat. En lärare berättar att de jobbar mycket med att skapa en trygg atmosfär i klassrummet genom exempelvis skiftande placeringar i klassrummet. Varken lärare eller elever upplever att det är någon skillnad mellan flickor och pojkar gällande hur de kan bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar, även om det i vissa klasser blivit så att det ena könet hörts mer än det andra. Enligt eleverna uppmuntrar lärarna eleverna att diskutera och argumentera för sina åsikter i klassrummet, även om alla elever inte väljer att göra det. Som exempel nämner eleverna en uppgift i svenska som handlade om ett

uppmärksammat mord där den misstänkte åberopat nödvärn för att skydda sin familj. Uppgiften var strukturerad i ett debattformat där eleverna fick argumentera för sina olika åsikter.

Granskningen visar vidare att eleverna upplever att undervisningen kännetecknas av att det finns olika perspektiv och värdekonflikter och att lärandet i låg utsträckning handlar om att hitta ett enda rätt svar. Ett exempel som nämns av en elev är narkotikaförsäljning i fattiga länder i Sydamerika, och värdekonflikten mellan att försörja sig själv genom att skada andra. Vidare berättar eleverna om uppgiften Klimatgodland, som de genomför i årskurs nio, där eleverna blivit tilldelade ett fiktivt land som de fått uppgifter om, bland annat var det ligger, vilka naturtillgångar landet har, den demografiska strukturen som exempelvis arbetslöshet och jämställdhet. Eleverna väljer sedan utifrån sina egna preferenser hur landet ska styras och utvecklas i olika steg för att landet ska bli så klimatsmart som möjligt. Eleverna berättar i intervju att de får bestämma hur den offentliga sektorn ser ut och hur mycket skatt man betalar. En elev berättar att hen fokuserat på hur man kan få landet att bli rikare. Flera elever säger att det var en rolig uppgift eftersom de fick arbeta utifrån sina egna åsikter. De fick sedan prata om olika konsekvenser av hur de utvecklat sitt land och vilka svårigheter det innebar utifrån ett demokratiskt och ekonomiskt perspektiv. En annan liknande uppgift, emellertid i något enklare form, genomförs i årskurs sju. I denna uppgift får eleverna i uppdrag att ansvara för en hel familjs budget och ekonomiska beslut, för att sedan få inspel av lärarna hur man exempelvis hanterar plötslig sjukdom eller arbetslöshet, men även ekonomiska konsekvenserna av att använda miljövänliga drivmedel när elpriset går upp.

Eleverna ges i viss utsträckning möjligheter till delaktighet och inflytande i undervisning och utbildning

Granskningen visar att elever i årskurs sju i mindre utsträckning ges möjligheter till aktiv delaktighet i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling. I intervjuer med eleverna framkommer att eleverna i årskurs sju upplever att de inte får vara delaktiga och ha inflytande i någon större utsträckning i undervisningen. Eleverna nämner i intervju att lärarna ibland frågat dem vad de tycker om undervisningen. De berättar även att de känner att de hade större möjligheter till inflytande i mellanstadiet. Lärarna bekräftar elevernas bild och säger i intervju att eleverna i årskurs sju ännu inte fått vara delaktiga i och ha inflytande över undervisningen eftersom eleverna ännu inte nått den mognadsgrad som krävs för att vara delaktiga och ha inflytande i undervisningen. Lärarna behöver istället fokusera på att lära eleverna om förhållningsregler i klassrummet och förväntningar i skolan. Eleverna i årskurs åtta och nio berättar att de får vara med och påverka undervisningen och

dess arbetsformer i de ämnen där det finns utrymme för påverkan. Som exempelvis nämner de att de i någon uppgift i SO har fått välja mellan att göra en podcast eller film och att man ofta får välja mellan olika sätt att arbeta med en viss uppgift. Enligt eleverna brukar lärarna lyssna på deras synpunkter, och när lärarna inte efterfrågar elevernas synpunkt får eleverna ta eget initiativ för att lyfta frågor. Eleverna i årskurs åtta och nio berättar vidare att lärarna utvärderar och ber om elevernas synpunkter när de pratat om frågor relaterade till hållbar utveckling, till exempel när de diskuterat kontroversiella frågor som rör religion. Om eleverna skulle vilja påverka skolans övergripande arbete med hållbar utveckling så kan de ta upp det via elevrådet. Lärarna berättar att de inte låtit eleverna delta i planering av undervisningen, men att de ofta lyssnar på elevernas synpunkter och anpassar undervisningen utifrån dessa. Lärarna säger att de anser att eleverna har ett aktivt inflytande och delaktighet i undervisningen. En lärare berättar om en situation där en elev berättat att hen plockat skräp i skogen och ville prata om det i klassen vilket ledde till att de i klassrummet kunde ha en diskussion om natur och nedskräpning. Flera lärare säger att eleverna i årskurs nio har mest möjlighet till delaktighet och inflytande i undervisningen.

Av Skolinspektionens granskning framgår att eleverna upplever att de kan bidra till hållbar utveckling. Som exempel på hur de kan påverka ger eleverna exempel på att ta cykeln istället för att åka bil och att ha mer medvetna konsumtionsvanor. De säger dock att de önskar att skolan kunde arbeta med frågor som berör hållbar utveckling på ett sätt som är mer riktat mot elevernas vardag. Som exempel nämner en elev att de har fått lära sig om hur man kan bidra till hållbar utveckling genom att inte köra bil så ofta, men att hen känner att det inte är något elever i deras ålder kan påverka. Vidare uttrycker eleverna att de skulle vilja få mer kunskaper i skolan om vilka konsekvenser olika miljöproblem har haft på vår värld för att få en mer omfattande kunskap om hur de kan påverka och bidra till att världen ska bli bättre och mer hållbar. Varken lärare eller elever som intervjuats har noterat någon skillnad mellan flickors och pojkars upplevda möjlighet att bidra till hållbar utveckling, genom att vara med och påverka.

Granskningen visar att lärarna ser vissa hinder och utmaningar att ge elever större inflytande och delaktighet i undervisningen. En lärare uppger att eleverna skulle kunna ges mer inflytande men att det är en utmaning att ge eleverna inflytande just när det kommer till hans ämne då han undervisar eleverna i tvärgrupper och att det då kan påverka lärarens kollegor om han låter eleverna påverka undervisningen för mycket. Flera lärare uppger att det kan vara en utmaning att låta eleverna bestämma på vilket sätt de ska utföra vissa uppgifter, eftersom det kan leda till att vissa elever blir klara snabbare och att det då kan vara svårt att motivera dessa. De säger också att det är ett dilemma mellan ämnesinnehåll och inflytande.

Eleverna kan vara delaktiga i hur eller när de ska arbeta med en fråga, men själva innehållet kan inte väljas bort. I vissa ämnen styr det centrala innehållet helt, säger en lärare. En annan lärare uppger samma sak, men säger att man kan välja att ta upp frågor som intresserar elever om det går att implementera i den aktuella frågan som undervisas.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektor och lärare behöver utveckla arbetet med att ge alla elever möjlighet till delaktighet och inflytande, genom demokratiska arbetsformer, i undervisningen och i utbildningen som helhet.

Granskningen visar att alla elever inte ges tillräckliga möjligheter till inflytande och delaktighet i arbetet med hållbarhetsfrågor. Särskilt eleverna i årskurs sju upplever sig inte ges delaktighet och inflytande i någon större utsträckning och denna bild bekräftas av lärarna. Rektorn och lärare behöver utveckla verktyg och arbetssätt för att göra alla elever mer delaktiga i arbetet med att formulera mål, planera, genomföra och utvärdera lärandet för hållbar utveckling för att på så sätt öka elevernas delaktighet och inflytande. Enligt läroplanen är det inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Den ska utveckla deras förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.⁶ För att elevers delaktighet och inflytande i skolan ska bli en realitet bör lärarna involvera elever på ett konkret sätt i undervisningen samt utbildningen. Eftersom inflytandet ska vara påtagligt, det vill säga tydligt för eleverna, räcker det inte med att läraren själv planerar undervisningen, med hänsyn till elevernas intressen och tidigare erfarenheter. Genom att eleverna görs delaktiga och ges inflytande över undervisning och utbildning, utvecklas deras handlingskompetens och utbildningen stannar inte vid att ge kunskaper om tillstånden i världen, utan främjar också elevernas vilja och förmåga att påverka utvecklingen i en hållbar riktning.⁷

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att tillsammans med lärarna utveckla arbetet med att, genom demokratiska arbetsformer, ge samtliga elevgrup-

⁶ Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

⁷ Almers, Ellen (2009). *Handlingskompetens för hållbar utveckling: Tre berättelser om vägen dit*. Diss. Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation.

per möjlighet till inflytande och delaktighet i de delar av utbildningen som berör lärande för hållbar utveckling. Det kan till exempel innebära att eleverna ges utökade möjligheter att påverka vilka frågor som de ska arbeta med eller hur de ska arbeta med ett visst innehåll. Det kan också handla om att eleverna får planera och leda seminarier och ha synpunkter på litteratur/läromedel. Elever kan också genom ett aktivt arbete med klassråd och elevråd ges reellt inflytande över planering och utvärdering av arbetsformer och innehåll i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling.

På Skolinspektionens vägnar

X Ann Edvinsson

Ann Edvinsson

Beslutsfattare

Signerat av: Ann Edvinsson

X Kaiwan Adl Zarabi

Kaiwan Adl Zarabi

Föredragande

Signerat av: Kaiwan Adl Zarabi

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Mimmi Delsing och Anna Gabrielsson deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen genomförde ett granskningsbesök på Nordinskolan den 18-20 januari 2022. Från Skolinspektionen deltog Kaiwan Adl Zarabi och Mimmi Delsing.

Nordinskolan är en kommunal grundskola i Gislaveds kommun för årskurs 7-9. Skolan har 315 elever, 150 pojkar och 165 flickor. På skolan arbetar 32 lärare.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningstillfället inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre gruppintervjuer med elever i årskurserna 7-9
- Tre gruppintervjuer med lärare
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningstillfället för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive område granskas följande:

Bedömningsområde A: Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

- Rektor och lärare har en gemensam förståelse kring hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling, till exempel genom en pedagogisk helhetsidé.
- Rektors styrning ger lärarna utrymme till ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i relation till skolans arbete med lärande för hållbar utveckling.
- Lärarna har goda förutsättningar för samverkan i planering, genomförande och utveckling av undervisningen gällande lärande för hållbar utveckling. Lärarna upplever sig också ha goda möjligheter att ta hjälp av sina kollegor för att hantera dilemman eller för att utveckla sin undervisning.
- Det förekommer aktiviteter som berör lärande för hållbar utveckling som involverar och tar tillvara erfarenheter och kompetens hos övriga personalgrupper i skolan. Aktiviteterna berör inte enbart undervisningen, utan också andra delar av utbildningen.
- Rektors styrning möjliggör ett utbyte och en kontakt med det omgivande samhället i arbetet med lärande för hållbar utveckling.

- Arbetet med lärande för hållbar utveckling följs upp inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete. I uppföljningen finns ett jämställdhetsperspektiv.

Bedömningsområde B: Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

- Lärarna bedömer att de har god kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning.
- Lärarna bedömer att de har goda kunskaper om de tre olika dimensionerna, dvs ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska av hållbar utveckling. Undervisningen om lärande för hållbar utveckling behandlar hållbar utveckling utifrån ett holistiskt perspektiv där dimensionerna integreras.
- Lärarna kan ge exempel på pedagogiska utmaningar inom ramen för lärande för hållbar utveckling. Konkret innebär det till exempel att de kan redogöra för något dilemma de har identifierat och hur de hanterar det.
- Lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling.

Bedömningsområde C: Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

- Eleverna ges genom aktiv delaktighet möjlighet att utveckla förtrogenhet med demokratiska arbetsformer. Såväl flickor som pojkar ger uttryck för att de har möjlighet att bidra till hållbar utveckling genom att vara med och påverka.
- Eleverna upplever att undervisningen ger dem möjlighet till medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter. Såväl flickor som pojkar får möjlighet att bearbeta och arbeta med frågor som engagerar dem och berör deras liv.
- Eleverna upplever att undervisningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt. Såväl flickor som pojkar ges möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar. Eleverna upplever att undervisningen kännetecknas av att det oftast finns olika perspektiv och intressekonflikter och att lärandet i låg utsträckning handlar om att hitta ett enda rätt svar.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/skolors-arbete-med-larande-for-hallbar-utveckling)

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde A

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 §§ samt 4 kap. 4-7 och 14 §§ skollagen (2010:800)

Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) inklusive kursplaner i grundskolans ämnen (Lgr 11)

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen (SKOLFS 2011:19)

Bedömningsområde B

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 och 34 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Bedömningsområde C

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 4 kap. 9 och 13 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, En

likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den tematiska kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde: Rektor behöver utveckla arbetet med att skapa en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling så att den omfattar alla lärare och att arbetet därmed kan genomsyra utbildningen i sin helhet.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde: Rektor behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland samtliga lärare samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:

Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde: Rektor och lärare behöver utveckla arbetet med att ge alla elever möjlighet till delaktighet och inflytande, genom demokratiska arbetsformer, i undervisningen och i utbildningen som helhet.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?